

Living the Dream

Shiur# 421 | June 3rd 2023

משנה ברורה סימן קנו ס"ק א - ב

(א) ילך לעסקיו - והנהגת האדם צריך להיות הכל בדרך המיצוע לא יקמץ יותר מדאי ולא יפזר יותר מדאי. וכו'

(ב) עיקר - אלא יעשה [ב] רק כדי פרנסתו אך בזה גופא צריך להזהר מפיתוי היצר שמפתהו שכל היום צריך השתדלות על הרוחה זו. והעיקר שיתבונן בעצמו [ג] מה הוא הכרח האמיתי שאי אפשר בלעדו ואז יכול להתקיים בידו שיהא מלאכתו עראי ותורתו עיקר:

שער הציון סימן קנו ס"ק ג

וכדי שלא ירמה אותו היצר, יתבונן אילו הוא היה מתחייב לזון את חברו ולהלבישו לפי ערכו, מה היה אומר אז איזה דבר הוא הכרח:

Riddle of the Week

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כ עמוד ב

רש רב עזרא, זמנין אמר לה משמיה דרבי אמי וזמנין אמר לה משמיה דרבי אסי: אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד, והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב: ישא ה' פניו אליך. אמר להם: וכי לא אשא פנים לישראל? שכתבתי להם בתורה: ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך, והם מדקדקים [על] עצמם עד כזית ועד כביצה.

Rabbi Yitzchak Berkovits

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קנא עמוד ב

ופליגא דשמואל, דאמר שמואל: אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכיות בלבד, שנאמר כי לא יחדל אביון מקרב הארץ.

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף סז עמוד ב

תנו רבנן: די מחסורו - אתה מצווה עליו לפרנסו, ואי אתה מצווה עליו לעשרו; אשר יחסר לו - אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. אמרו עליו על הלל הזקן, שלקח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו; פעם אחת לא מצא עבד לרוץ לפניו, ורץ לפניו שלשה מילין.

חפץ חיים - אהבת חסד חלק ב פרק כד

הנה עד כה ביארנו גודל המצוה של הלואה ועתה נבאר את גודל החיוב שמוטל על הלואה לפרוע חובו. אמרו חז"ל (כתובות פ"ו) פריעת חוב מצוה היא ולא יוכל להשתמט עצמו מזה כמו שאינו יוכל לפטור עצמו מסוכה ושופר ותפילין עי"ש בגמ'. בא וראה עד כמה גדול כח החיוב הזה שהרי אמרו חז"ל (ב"מ קי"ד) דמסדרין לבע"ח [היינו מי שאינו משלם בעצמו ובא המלוה לגבות בכח ב"ד] ומניחין לו מזון ל' יום וכסות על י"ב חודש ולא יותר וכלי אומנות שהוא מוכרח למלאכתו וכל שאר מטלטליו וספריו וקרקעותיו מוכרין הכל בשביל בע"ח ואין מניחין אפילו למזונות אשתו ובניו דכל מה שיש לו משועבד בשביל חובו. והמונע את עצמו מלפרוע חובו כשיש לו מפני אלמות שיש בו הוא עובר על מה שכתוב בתורה לא תעשוק את רעך וגו' וכדאיתא בח"מ סימן שנ"ט ס"ח איזהו עושק זה שבא ממון חברו לתוך ידו ברצון הבעלים וכיון שתבעוהו כבש הממון בחזקה ולא החזירו כגון שהיה לו ביד חברו הלואה או שכירות והוא תובעו ואינו יכול להוציא ממנו מפני שהוא אלם וקשה עכ"ל וגם אמרו חז"ל ארבעה נקראו רשעים ואחד מהם הלואה ואינו משלם שנאמר לוח רשע ולא ישלם וכמה יש לו לאדם להתבייש מעצמו כשיודע שהיכולת בידו לפרוע והוא מונע עצמו מזה ומביא על עצמו שם רשע דהלא אם יקראהו חברו רשע אפילו בינו לבין עצמו שלא הגיע לו עי"ז שום בזיון אעפ"כ יכעס עליו מאוד עבור זה וכ"ש בזה שגרם לעצמו שנקרא שמו רשע עבור זה כמה מהכלימה והחרפה ישיגהו לבסוף לע"ל כשיתפרסם שמו זה לפני רבי רבבות מחנות קדושות כמו שכתבו הסה"ק שכל עניניו של אדם נכרזין ונתפרסמין למעלה לפני כל ואף שהוא מיפה עצמו לפני אנשי גילו שאין לו אשם בזה הלא לפני ה' גלוי גודל עולתו וזהו כונת חז"ל באבות ואל תהיה רשע בפני עצמך [ובפרט אם הוא ת"ח עונו גדול מאוד ומאוד שמתחלל שם שמים עי"ז ועובר עוד מלבד כל אלו הנ"ל על לאו דלא תחללו את שם קדשי וגדולה מזה אמרו ביומא פ"ז ה"ד חילול השם כגון דאקיף ולא יהיב דמי לאלתר וכ"ש בזה שאינו משלם כלל] ואיתא בח"מ סימן צ"ז ס"ד אסור ללוה לקחת הלואה ולהוציאה שלא לצורך ולאבדה עד שלא ימצא המלוה ממה לגבות חובו ואם עושה כן נקרא רשע וכ"ש היכי שיש לו ואינו רוצה לשלם כמה גדול עונו עבור זה. גם צריך לידע שממון אחרים שנשאר ביד האדם בעול לבסוף לא יצליח וכדכתיב עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו קאי על שניהם כי פעמים יעזוב העושר את האדם

ולפעמים להיפרך] ויכלה גם את יתר הפליטה שיש לו בעצמו מכבר וכדאיתא במסכת ד"א זוטא פ"ג אם נטלת את שאינו שלך את שלך יטלו ממך וענין השמירה מממון אחרים נכלל במה שאמר הכתוב הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כ"א עשות משפט וגו' כי כ"ז הוא בכלל חוקי המשפט להיות האדם זהיר שלא לעשות עול לחבירו ועיין לעיל בפ"א שהארכתי בענין זה. והשומר עצמו להתנהג בדרך המשפט הוא מהמקרבים ישועת ה' על ישראל וכדכתיב שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא וצדקתי להגלות. ועיין מה שכתבנו בקונטרס שפת תמים בפרק ג' וד' וה'.

תלמוד בבלי מסכת יומא דף לה עמוד ב

תנו רבנן: עני ועשיר ורשע באין לדין, לעני אומרים לו: מפני מה לא עסקת בתורה? אם אומר: עני הייתי וטרוד במזונותי אומרים לו: כלום עני היית יותר מהלל? אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפיק, חציו היה נותן לשומר בית המדרש, וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו. פעם אחת לא מצא להשתכר, ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס. עלה ונתלה וישב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלהים חיים מפי שמעיה ואבטליון. אמרו: אותו היום ערב שבת היה, ותקופת טבת היתה, וירד עליו שלג מן השמים. כשעלה עמוד השחר אמר לו שמעיה לאבטליון: אבטליון אחי! בכל יום הבית מאיר, והיום אפל, שמא יום המעונן הוא? הציצו עיניהן וראו דמות אדם בארובה, עלו ומצאו עליו רום שלש אמות שלג. פרקוהו, והרחיצוהו, וסיכוהו, והושיבוהו כנגד המדורה. אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת וכו'. נמצא הלל מחייב את העניים.

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף מח עמוד א

אמר רב חייא בר אבין אמר רב הונא: מי שהלך למדינת הים ומתה אשתו, ב"ד יורדין לנכסיו וקוברין אותה לפי כבודו. לפי כבודו ולא לפי כבודה? אימא: אף לפי כבודו, הא קמ"ל: עולה עמו ואינה יורדת עמו ואפילו לאחר מיתה.

רש"י פרשת כי תצא פרק כד פסוק יט

למען יברכך - ואף על פי שבאת לידו שלא במתכוין, קל וחומר לעושה במתכוין. אמור מעתה, נפלה סלע מידו ומצאה עני ונתפרנס בה הרי הוא מתברך עליה:

Rabbi Zev Weiner

מדרש שמואל אבות פרק ב משנה ג

א"נ אמר הוּו זְהִירִין בְּרִשּׁוֹת כְּלוּמַר שְׁלֵא דִּי לֵאדָם שִׁיקִיִּים דְּבִרֵי הַתּוֹרָה לְבַד כִּי גַם צְרִיךְ לּו עוֹד לְהִיּוֹת מְקַדֵּשׁ עֲצֻמוּ בְּמוֹתֵר לּו וְאִף בְּדְבָרֵי הַרְשׁוֹת, וְז"ש הוּו זְהִירִין בְּרִשּׁוֹת כְּלוּמַר אִפִּי' בְּדְבָרִים שִׁישׁ לָכֶם רִשּׁוֹת מִן הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת כְּעִנִּין לְהַרְבוֹת בְּמֵאכְלִים הַמוֹתְרִים הוּו זְהִירִין בְּהֵם שְׁאִין מְקַרְבִּין לּו לֵאדָם אֵלּוּ הַדְּבָרִים וְתַעֲנוּגֵי הָעוֹלָם הַזֶּה אִין מְקַרְבִּין אֵת הָאָדָם לְהַמְשִׁיךְ לּו תּוֹעֵלֶת מֵהֵם אֵלּא לְצוֹרֵךְ עֲצֻמָּם לְבַד לְצוֹרֵךְ הַתַּעֲנוּגִים עֲצֻמָּם כְּלוּמַר שִׁילֵךְ אַחֲרֵיהֶם לְבַד מִשּׁוּם שֶׁנִּרְאִים כְּאוֹהֲבִין בְּשַׁעַת הַנְּאֻתָן כִּי בְּשַׁעַת שֶׁנִּהְנֶה הָאָדָם מִן הַמֵּאכֵל הַהוּא וְטוֹעֵם מִמֶּנּוּ נִרְאֶה לּו הַמֵּאכֵל הַהוּא כְּאוֹהֵב אוֹתוֹ כֹּל כִּךְ נַחַת רוּחַ עוֹשֶׂה לּו בְּשַׁעַת שֶׁהוּא נִהְנֶה אֲבָל לֹא שִׁימְשֵׁךְ לּו מֵהֵם שׁוּם תּוֹעֵלֶת כִּי הִנֵּה דְמַהֲעִ"ה כְּשֶׁאִמַּר לְהַקְבִּ"ה בַּחֲנִי ה' וְנִסִּי וְגו' הוּא יֵת' אִמַּר לּו שֶׁהִיָּה רוּצָה לְנִסּוֹתוֹ בְּעִנִּין עֲרוּה וְבֹא עַל כָּל נִשְׁיוֹ וּפִילְגִשׁוֹ לְהַשְׁבִּיעַ אֵת יְצָרוֹ וְלֹא עִמַּד לּו כָּל זֶה בְּשַׁעַת דְּחִקוֹ כְּשֶׁרָאָה אֵת בֵּת שֶׁבַע רוּחַצַת בְּנִהַר וְנִתְגַּבֵּר יְצָרוֹ עֲלָיו לֹא עִמַּדוּ לּו כָּל אוֹתָם הַבִּיאוֹת שֶׁבֹא עַל נִשְׁיוֹ וּפִילְגִשְׁיוֹ לְהַשְׁבִּיעוֹ וְלִהְצִילוֹ מִעוֹן זֶה וְז"ש וְאִין עוֹמְדִין לּו לֵאדָם בְּשַׁעַת דְּחִקוֹ הִרִי שְׁמָה שֶׁבֹא עַל נִשְׁיוֹ הִיָּה דְּבִרֵי הַרְשׁוֹת כִּי מוֹתְרוֹת הִיוּ וְלֹא הִיוּ מְקַרְבִּין לּו לְדוֹד אֵלּא לְצוֹרֵךְ עֲצֻמָּן כְּלוּמַר הַבִּיאוֹת לֹא הִיוּ מְקַרְבִּין אוֹתוֹ אֵלּא שִׁיעֶשֶׂם כִּי הִיוּ עֲרָבִים עֲלָיו בְּשַׁעַת הַנְּאֻתָם שֶׁאֲח"כ לֹא עִמַּדוּ לּו בְּשַׁעַת דְּחִקוֹ וְנִכְשַׁל בְּעוֹן וְחִטָּא עִם בֵּת שֶׁבַע:

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף לג עמוד א

בעי רב פפא: סוס לרכוב עליו, וטבעת ליראות בה, מהו.

מפרש מסכת נדרים דף לג עמוד א

או טבעת ליראות בה - בבית המשתה כדי שינהגו בו כבוד והיינו הנאה.

תלמוד בבלי מסכת עירובין דף פו עמוד א

רבי מכבד עשירים.

תלמוד בבלי מסכת נדרים דף סב עמוד ב

רב אשי הוה ליה ההוא אבא, זבניה לבי נורא. א"ל רבינא לרב אשי: האיכא לפני עור לא תתן מכשול! א"ל: רוב עצים להסקה ניתנו.

Rabbi Naftali Horowitz

פרשת ויצא פרק כח פסוק כ

וַיֵּדַר יַעֲקֹב נֶדֶר לֵאמֹר אִם־יְהִיָּה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרֵנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אֲנִי הוֹלֵךְ וְנָתַן־לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ:

רד"ק שם

לחם לאכול - לא שאל יתרון אלא צרכו לבד כדי שיחיה, ומים לא היה צריך לשאל כי בכל מקום ימצא אדם מים לשתות בחנם:

בית הבחירה למאירי מסכת חולין דף פד עמוד ב

וכן ראוי לו לאדם שלא לפזר מעותיו אלא לפי הצורך הן במאכל הן במלבושים הן בשאר דברים דרך צחות אמרו חכמים מי שהניח לו אביו מעות של רבית ורוצה לאבדן ילבש כלי פשתן וישתמש בכלי זכוכית לבנה וישכור פועלים ואל ישב עמהם וכן פרשו חכמים ז"ל טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט לעולם יאכל אדם וישתה בפחות ממה שיש לו וילבש ויתכסה כפי מה שיש לו ויכבד אשתו ובניו ביתר ממה (שאין) [שיש] לו שהם תלויים עליו והוא תלוי במי שאמר והיה העולם: